

Міністерство освіти і науки України
Державна вища технологічна та економічна школа в Ярославі
Університет Миколаса Ромеріса, Литва
Турецький Гіресунський університет
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучасва
Полтавська державна аграрна академія
Дніпровський національний аграрно-економічний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка
Львівський національний аграрний університет
Кафедра обліку та оподаткування

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ:
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ
АСПЕКТИ**

***МАТЕРІАЛИ ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
18-20 березня 2020 р.***

ЛЬВІВ 2020

УДК 657.1

*Фещук М.М.
Цимбалістий О.Я.
Палаш А.В.
аспіранти
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль*

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ

Базовою проблемою раціонального застосування організаційно-методичної моделі прийняття рішень стратегічного характеру у підприємствах України є відсутність чіткого механізму обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту. Вона кореспондує з відсутністю ґрунтовних теоретико-методологічних напрацювань у сфері стратегічної орієнтації бухгалтерського обліку, що не дозволяє створити належні умови для розвитку стратегічно орієнтованої облікової практики у підприємствах України.

Пріоритетом діяльності сучасних підприємств України доцільно вважати забезпечення стабільності функціонування, передбачення і попередження загроз бізнесу з метою уникнення потенційних ризиків банкрутства, створення сприятливої ситуації з дотриманням типових параметрів успіху для гарантування перспектив розвитку.

Досвід діяльності переважної більшості підприємств провідних країн світу пропонує у якості дієвого інструмента досягнення таких цілей концепцію стратегічного менеджменту, впровадження якої передбачає необхідність розробки відповідної системи обліково-інформаційного супроводу. Суб'єкти вітчизняного бізнесу, на нашу думку, повинні також слідувати аналогічним шляхом, тому при впровадженні облікових інформаційних систем на підприємствах необхідно враховувати вимоги стратегічного менеджменту, оскільки бухгалтерський облік є головною

інформаційною базою управління (як тактичного, так і стратегічного). При цьому певні проблеми виникають власне на стратегічному рівні менеджменту.

На етапі розвитку стратегічного обліку в Україні як окремого явища, якому присвячуються наукові праці вітчизняних вчених, доцільно називати його концепцією, оскільки явище стратегічного обліку перебуває на стадії теоретичного формування та розробки власного методологічного інструментарію, відділення від інших суміжних сфер наукових знань (контролінгу, стратегічного та економічного аналізу, прогнозування, управлінського обліку тощо).

Зокрема, Мошківська О. А. зазначає, що у даний період в Україні відсутня єдина думка щодо сутності, мети, принципів ведення стратегічного обліку [1, с. 157].

Значну увагу даній проблематиці присвятили вчені, які протягом багатьох років займалися питаннями інформаційного забезпечення системи управління підприємством, зокрема Б. І. Валуєв, З. В. Гуцайлюк та М. С. Пушкар. Однак стратегічне управління та роль у ньому бухгалтерського обліку залишились поза увагою цих вчених, оскільки стратегічне планування і стратегічне управління як цілісні управлінські парадигми сформувались лише у 1980-1990-х рр.

У сучасних умовах, розглядаючи концепцію стратегічного обліку крізь призму теорії стратегічного управління, вітчизняні автори не виробили однозначної позиції щодо її сутності, ролі та значення для подальшого розвитку бухгалтерського обліку в системі управління, що є однією із значних перепон для подальшого розвитку наукових досліджень з даного напрямку в Україні.

Провідні вітчизняні вчені розділились у своїх поглядах щодо доцільності подальшого розвитку концепції стратегічного обліку в Україні, що наклало значний відбиток на стан наукових досліджень.

На особливу увагу заслуговує підхід М. С. Пушкаря, який стратегічний облік розуміє як концепцію контролінгу. Як зазначає автор, можна ставити рівність між поняттями контролінгу та

стратегічного обліку. Контролінгом (стратегічним обліком) слід розуміти концепцію ефективного управління економічним об'єктом з метою забезпечення його сталого і тривалого існування в постійно змінюваному середовищі [2, с. 290].

При цьому основна увага контролінгу (стратегічного обліку) за цим варіантом зосереджується на пошуку слабких сторін, «вузьких» та «проблемних» ділянок у діяльності підприємства, передбачаючи орієнтацію не на минулі і теперішні (що характерно для фінансового та управлінського обліку), а на майбутні події та явища, що відбуваються в зовнішньому середовищі підприємства.

Р. Ф. Бруханський у своїх дослідженнях аргументує зміщення часових і просторових обмежень обліку [3, с. 26]. Більше того, він обґрунтовує доцільність диференціації стратегічного обліку як новітнього функціонального напрямку з розмежуванням стратегічного фінансового обліку і стратегічного управлінського обліку [3, с. 18-28; 4, с. 27-36].

С. Ф. Легенчук пропонує розвивати систему бухгалтерського обліку з метою забезпечення її відповідності потребам стратегічного управління шляхом розширення меж бухгалтерського обліку, розширення його предмета на об'єкти зовнішнього середовища (активи і капітал зовнішнього середовища) [5, с. 580-582].

Відповідно до підходу автора стратегічна орієнтація обліку забезпечується не шляхом відображення стратегічних і прогнозних фактів господарського життя (зміни його часової орієнтації), а шляхом предметного (змістовного) наповнення існуючої моделі бухгалтерського фінансового обліку.

Окремі науковці, не критикуючи та не підтримуючи концепції стратегічного обліку, пропонують власні альтернативні варіанти її заміщення, які можуть бути побудовані на основі існуючих напрацювань у сфері фінансового та управлінського обліку.

На нашу думку, єдиним шляхом, який дозволить побудувати ефективне обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту, є застосування концепції стратегічного обліку.

За нашим переконанням, доцільно виділяти дві складові частини концепції стратегічного обліку: 1) формування бажаного формату стратегічного обліку для підприємств України, яке відповідало б вимогам сьогодення і потребам їх систем менеджменту (теоретична частина концепції); 2) регламентація складу і послідовності кроків, які повинні бути здійснені для одержання необхідного результату – побудови науково обґрунтованої й ефективно діючої системи облікового забезпечення менеджменту вітчизняних підприємств (організаційно-методологічна частина концепції).

Список використаних джерел:

1. Мошковська О. А. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 12 (138). С. 151-159.
2. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : моногр. Тернопіль : Карт-Бланш, 2006. 334 с.
3. Бруханський Р. Ф. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 8. С. 18-28.
4. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 9. С. 27-36.
5. Легенчук С. Ф. Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки : моногр. Житомир : ЖДТУ, 2010. 652 с.